

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep.
0030 Oslo

Demensplan 2020 - hørings svar fra Det medisinske fakultet, NTNU

Vi beklager at hørings svaret kommer etter fristen, men viser til epost i den anledning.

Høringsnotatet er drøftet med relevante fagmiljø og i ledelsen ved Det medisinske fakultet ved NTNU, og vi velger først og fremst å kommentere det som ligger nærmest opp til vårt samfunnsoppdrag.

Generelt mener vi det er gjort et godt arbeid når det gjelder ambisjonen om tilpasning av samfunnet til det økende antall mennesker med demens, hvor informasjon/opplysning, påvirkning av holdninger, tilrettelegging på ulike områder, og brukermedvirkning vektlegges.

Vi vil likevel påpeke at selv om Demensplan 2020 har mange ønskemål og gode ambisjoner framstår den som lite konkret på viktige områder innen utdanning og forskning.

Utdanning:

Det er lagt stor vekt på kompetanseoppbygging i pleie- og omsorgstjenestene, og dette er svært viktig.

I en Demensplan 2020 burde det også være naturlig at høyskoler og universiteter får i oppdrag/blir oppfordret til å **utarbeide/oppdatere planer for hvordan grunnutdanningene kan bidra til å møte det økende antallet personer med demens.**

Innen grunnutdanningen er det viktig å sikre og styrke kunnskap, ferdigheter og holdninger innen for eksempel disse områdene:

- Etikk og personvern, bl.a. hvordan møte pasientene med respekt og hvordan ivareta verdigheten til personer med demens.
- Kunnskap om forebygging, utredning, diagnostikk, praktisk pleie, omsorg, behandling og palliasjon, i tillegg til vanlig sykdomslære – tilpasset de ulike utdanningene.

Dette gjelder alle typer helsepersonell, som for eksempel helsefagarbeidere, sykepleiere, leger, psykologer og tannleger.

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
Postboks 8905 7491 Trondheim	E-post: dmf-post@medisin.ntnu.no	Medisinsk teknisk forskningssenter, Olav Kyrres gt 9	+47 72 82 07 00	Judith Alise Rødsten
	http://www.ntnu.no		Telefaks +47 73 59 88 65	Tlf: +47 73 59 88 77

All korrespondanse som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandlende enhet ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

Forskning:

Demensplan 2020 virker generelt lite ambisiøs når det gjelder forskning.

For å kunne planlegge morgendagens demensomsorg er det nødvendig å ha gode estimater på **forekomst og alvorlighetsgrad** av demens. Gjennom Helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT) er det tidligere gjort en større kartlegging av demens, samt publisert prevalenstall fra sykehjem, men det mangler pålitelige prevalenstall for befolkningen generelt. Det er derfor positivt at det i Demensplan 2020 er presisert at det skal gjøres en prevalensundersøkelse.

Det er også positivt at det skal satses på omsorgsforskning, bl.a. hvordan de demente selv opplever sin situasjon, og hvordan pårørende opplever situasjonen.

Imidlertid burde Norge ha ambisjoner om også å bidra med annen type forskning, spesielt med utgangspunkt i de gode **befolkningsdata, biobanker og nasjonale helseregistre samt fremragende miljø innen hjerneforskning**. Norge har bedre muligheter til å bidra til den internasjonale kunnskapsbanken enn de aller fleste andre land.

Eksempler på mulige forskningstema:

- Studere insidens og prevalens av ulike typer demens.
- Studere sykkelighet og dødelighet hos personer med demens.
- Studere risikofaktorer/årsaksfaktorer til demens, bl.a. betydningen av ulike miljøfaktorer og samspillet mellom miljøfaktorer og genetiske faktorer.
- Studere potensiale for forebygging gjennom intervensjonsstudier.
- Studere patofysiologiske mekanismer for å identifisere mulig angrepspunkt for behandling.
- Forske frem gode markører for tidlig diagnose slik at forebyggende og behandlingsmessige tiltak kan starte tidlig.
- Innovasjon og forskning for å utvikle velferdsteknologi og omsorgsmessige hjelpemidler for pasienter med demens.
- Helsetjenesteforskning for å få en helsetjeneste som er bedre tilpasset demenspasienter.

Alle disse prosjektene vil kunne ha stor betydning for framtidig behandling av demens, og de vil danne et viktig grunnlag for hvordan helse- og omsorgstjenestene i framtida bør organiseres og dimensjoneres.

Demensplan 2020 angir å ha «fokus på hele samfunnet». Dette er en rosverdig ambisjon, men planen synes å legge størst vekt på de kommunale helse- og omsorgstjenestene. **Spesialisthelsetjenesten**, som har viktige oppgaver ved demensdiagnostikk, kompetanseoverføring og samarbeid med primærhelsetjenesten og forskning, omtales i liten grad. Spesialisthelsetjenesten har best kompetanse på diagnostikk av sykdommer som kan føre til demens, og har også en nøkkelrolle når det gjelder overføring av kompetanse til pasienter, pårørende og kommunehelsetjenesten, samt samfunnet for øvrig. Spesialisthelsetjenesten er også av avgjørende betydning når det gjelder forskning og kunnskapsformidling, som planen understreker behov for.

Et godt **samspill/samarbeid** mellom universiteter, sykehus og primærhelsetjeneste er viktig for både forskning, utdanning, formidling/informasjon og innovasjon/nyskaping innenfor feltet, og vil være avgjørende for videre faglig utvikling i alle deler av helsevesenet, kommunesektoren og samfunnet for øvrig. Som eksempel kan på den ene siden nevnes utviklingen av velferdsteknologi - på den andre siden basalforskning for avdekke mekanismene som fører til Alzheimer. NTNU og St. Olavs Hospital har over tid arbeidet for en tettere integrasjon mellom universitet og sykehus, som i neste omgang vil komme samfunnet til gode i form av økt kvalitet og bedre utnyttelse av ressursene. Integrasjonsprosessen er forankret i styrene i de to organisasjonene,

og man har aktivt hentet informasjon og innspill fra andre universitetssykehus utenlands som har lyktes med dette.

NTNU har et verdensledende miljø innen basal hjerneforskning, som i 2014 førte til Nobelpris for May-Britt og Edvard Moser. Dette miljøet er nå i ferd med å ta et skritt mot kliniske miljø for å bygge bro mellom basal kunnskap og klinisk anvendelse (translasjonsforskning).

Det legges også betydelig vekt på utvikling av samarbeidet mellom universitetssykehuset og kommunehelsetjenesten, for eksempel ved at enkelte kommuner i framtida kan ha status som universitetskommune.

Det medisinske fakultet ser positivt på signalene om økt satsning på demensforskning, og vil understreke at det er nødvendig med en langsiktig strategi med ressurser til basalforskning, epidemiologisk forskning, translasjonsforskning og klinisk forskning innenfor det nevrovitenskapelige feltet.

Med hilsen

NTNU - Det medisinske fakultet

Pål Richard Romundstad

Prodekan

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.

Kopi:

Institutt for nevromedisin

Institutt for samfunnsmedisin